

Asia: 1/41/2016

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietinnöstä ja työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tietosuojaiksi

1 luku. Yleiset säännökset

Yleiset kommentit

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Katsomme, että tietosuojalakea ja hallinnonalakohtaista erityislainsäädäntöä on syytä kehittää selvityksen ehdotuksen suuntaisesti, kuitenkin kiinnittäen huomioita perusoikeuksien välisen tasapainon toteutumiseen. Kansalaisen oikeus ilmaista itseään vapaasti ja valitsemallaan tavalla sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen kehitykseen eivät saa olla alisteisia tietosuojaan liittyville oikeuksille. Kansalaisten toimintaedellytykset yleishyödyllisissä ja luovissa konteksteissa on turvattava demokratian ja yksilöiden itsemääräämisoikeuden toteutumiseksi yhteiskunnassa.

Oikeus tulla muistetuksi on tunnistettava osaksi sananvapautta. Kansakunnan tasolla muistamisesta huolehtii historiatieteellinen tutkimus. Tutkimuksen toimintaedellytyksiä ei saa vaarantaa kohtuuttomasti vaikeuttamalla henkilötietoja sisältävän aineiston käsittelyä. Tieteellisen yhteisön sekä muistiorganisaatioiden lausunnot on huomioitava lainvalmistelussa erityisen painavina. Tiedeyhteisö on osoittanut tutkimuksen ihmiskohteiden suojelussa suurta herkkyyttä, vastuullisuutta ja proaktiivisuutta kehittämällä esimerkiksi ihmistieteellisen tutkimuksen eettisen ennakoarvioinnin prosesseja. Erityisen vahingollista on, jos lainsäädäntö asettaa tieteellisen tutkimuksen eriarvoiseen asemaan suhteessa kaupallisiin, monikansallisiin toimijoihin nähden.

Kansallinen tai alueellinen lainsäädäntö suitsii esimerkiksi sosiaalisen median henkilötietomassoja hyödyntäviä suuryrityksiä vain rajallisesti. Paternalistisen rajoittamisen sijaan kansalaisten tietosuoja on tehokkaampaa ja oikeudenmukaisempaa kehittää parantamalla yksilöiden mahdollisuuksia hallinnoida itseään koskevia tietoaineistoja, esimerkiksi MyData-periaatteiden hengessä. Open Knowledge Finland on sekä Suomen että koko maailman johtavia MyData-

asiantuntijoita. Kansallisen lainsäädännön tulee mahdollistaa MyData-kehitys Suomessa ja Suomen toimiminen kansainvälisenä suunnannäyttäjänä henkilötietojen yksilötason hallinnoimisessa.

Hallituksen esitystä koskevassa jatkotyöskentelyssä tulisi lain tarkoitusta tarkentaa siltä osin, että esityksen tulisi myös toteuttaa mm. kansalliset tiede- ja tutkimuspolitiikan sekä datapolitiikan tavoitteet.

Lakia on vaikea lukea suhteessa EU:n tietosuoja-asetukseen, kirjoitusteknisesti voitaisiin ottaa mallia Ruotsista, eli viitata yleisen tietosuoja-asetuksen artikoihin, joita tarkennetaan.

2 luku. Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

Yleiset kommentit käsittelyn lainmukaisuutta koskevasta 3 §:stä.

-

Yleiset kommentit erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta 5 §:stä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskevasta 6 §:stä.

Open Knowledge Finland katsoo, että kansalaisilla on oltava oikeus merkitykselliseen tietoon esimerkiksi päättäjien tai luottamustehtäviin hakevien ehdokkaiden rikostaustaa koskien.

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan tulisi olla:

-

Ikärajaa koskevat perustelut

Ei kantaa asiaan.

3 luku. Valvontaviranomainen

Yleiset kommentit suullista käsittelyä seuraamuslautakunnassa koskevasta 16 §:stä

Open Knowledge Finland kannattaa suullisen kuulemisen mahdollisuutta. Käsittelyn tulee olla mahdollisimman avointa ja laaja-alaista, sillä kyseessä ovat tärkeät periaatteelliset kysymykset, joissa perusteita tulee käsitellä asianmukaisessa laajuudessa.

Muut yleiset kommentit valvontaviranomaista koskevasta 3 luvusta.

Kannatamme ajatusta Tietosuojavirastosta ja sen tehtävistä. Tehtävät olisi kuitenkin hyvä kuvata niin, että virastolla saattaisi olla myös tietosuojaan sivuavia tehtäviä, esimerkiksi mahdollisesti tiedon avoimuuteen liittyviä tehtäviä (kuten Yhdistyneiden kansakuntien "Information Commissioner"). Lakiehdotuksen kuvaus on potentiaalisesti poissulkeva.

Mietinnöstä jäi epäselväksi kuka tekee linjaukset yleisestä edusta ja miten se määritellään. Käytännöllisenä esimerkkinä voidaan kysyä onko Wikipedia yleinen etu, tai milloin esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan toiminnan katsotaan olevan "yleistä etua"?

4 luku. Oikeusturva ja seuraamukset

Yleiset kommentit käsittelyn viivästymistä koskevasta 23 §:stä.

-

Tulisiko yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisia hallinnollisia sakkoja voida kohdistaa myös viranomaisiin ja julkishallinnon elimiin?

-

Perustelut

-

Mikäli vastaus hallinnollisten sakkojen kohdistamista viranomaisiin koskevaan kysymykseen on ei, pyydetään esittämään näkemys vaihtoehtoisesta seuraamusjärjestelmästä.

-

Muut yleiset kommentit oikeusturvaa ja seuraamuksia koskevasta 4 luvusta.

-

5 luku. Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

Yleiset kommentit henkilötietojen käsittelyä journalistisia, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevasta 27 §:stä.

Nykyisiä toimintaedellytyksiä kansalaistoiminnalle tai kulttuuri- eikä tiedealoilla ei tule missään tapauksessa heikentää nykyisestä. Sen sijaan on pyrittävä selkeyttämään tilannetta ja tukemaan yleishyödyllistä toimintaa ja esimerkiksi vähemmistöjen kulttuureita. Open Knowledge Finland toivoo, että kansallista lainsäädäntöä kehitetään edelleen tähän suuntaan.

On tärkeää, ettei tieteellinen tutkimus jää huomattavan epäedulliseen asemaan verrattuna esimerkiksi kaupallisiin toimijoihin. Myös kansalaisten oikeudet sananvapauteen ja taiteelliseen toimintaan ovat yhteiskuntamme kannalta keskeisiä, eikä niitä saa vaarantaa. On pyrittävä välttämään liiallisen pelon ja varovaisuuden haittoja luomalla selkeää lainsäädäntöä näille aloille.

On tärkeää, että julkisuuslain ja tietosuojalain väliseen suhteeseen kiinnitetään huomiota jatkotyössä. Julkisuusperiaate ei saa heikentyä.

Yleiset kommentit tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa käsittelyä koskevasta poikkeuksista ja suojaustoimista

Open Knowledge Finland toivoo, että kansalaistiede ja kansalaisjournalismi huomioidaan esimerkiksi siten, ettei käytetä ainoastaan termiä "akateeminen tutkimus" vaan myös tiedepuolella vakiintunutta "tieteellinen tutkimus" -termiä, joka määrittellään tavoitteiden ja menetelmien pohjalta.

On tärkeää, että mahdollistetaan myös arkaluontoisen tutkimustiedon arkistointi anonymisoimatta. Täydellinen anonymisointi heikentää tiedon uudelleenkäytön mahdollisuutta huomattavasti, mutta nykyinen lainsäädäntö (esim. arkistolaki) tekee tutkimusaineistojen arkistoinnista vaikeaa. Tutkimuksen laatu ja tutkimusetiikka vaativat ehdottomasti riittävän tietomäärän arkistointimahdollisuutta. Myös tutkimustiedon ja aineistojen pitkäaikaissaatavuus on turvattava.

Muut yleiset kommentit tietojenkäsittelyn erityistilanteita koskevasta 5 luvusta.

-

Laki rikoslain 38 luvun 9 §:n ja 10 §:n 3 momentin muuttamisesta

Yleiset kommentit tietosuojarikosta koskevasta 9 §:stä.

-

Muut mahdolliset kommentit

Muita huomioita työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

-

Ropponen Teemu
Open Knowledge Finland